

Η πολιτική δεν έχει πια μαγεία

Νέες ιδέες

Στο ερώτημα ποια είναι η σημασία των ιδεών στην κοινωνική δυναμική, αν οι ιδέες κινούν την Ιστορία ή απλώς αντανακλούν συστήματα και καταστάσεις, δεν έχει δοθεί οριστική απάντηση. Ίσως ούτε μπορεί να δοθεί. Ας αρκεστούμε, λοιπόν, σε μια πιο ενδιάμεση θέση και ας περιοριστούμε στην εκτίμηση για τη μερική -έστω- σημασία κάποιων ιδεών, που σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να λειτουργούν και ως καταλύτης για τα πολιτικά πράγματα και τις εξελίξεις.

Τέτοιο ρόλο έπαιξε, λ.χ., κατά το παρελθόν η ιδέα για την ενοποίηση του έθνους των Ελλήνων στο ενιαίο νεοελληνικό κράτος (η λεγόμενη και «Μεγάλη Ιδέα»), καθώς και η ιδέα για τον εκσυγχρονισμό και τον εκδημοκρατισμό στην οργάνωση και λειτουργία αυτού του κράτους. Πιο πρόσφατα η ιδέα για τον εξευρωπαϊσμό της χώρας, δηλαδή για

την πλήρη ένταξη και λειτουργία της στο εξελισσόμενο ευρωπαϊκό οικοδόμημα, γνώρισε επίσης αρκετή ακτινοβολία.

Όπως δείχνει η ιστορική επισκόπηση, οι βασικές πολιτικές ιδέες μπορεί να μην έτυχαν εύκολης ή πλήρους εφαρμογής, αλλά δέσποσαν στην κοινωνική και πολιτική δυναμική. Χαρακτήρισαν τις εξελίξεις και τελικά, με βάση ή γνώμονα αυτές τις ιδέες ή άλλες συναφείς, είναι δυνατή η αξιολογική αποτίμηση του παρελθόντος όσο και η άντληση διδαγμάτων από αυτό. Θα μπορούσε, μάλιστα, να συμπεράνει κανείς ότι οι πολιτικές ηγεσίες τελικά κρίνονται ανάλογα με τη συμβολή τους στην προώθηση και την εφαρμογή κάποιων ιδεών στον τόπο και την εποχή τους.

Ηγέτες συνεπώς είναι -θα λέγαμε κάπως πιο θεωρητικά- εκείνοι που καταφέρνουν να διεκρινίσουν κάποιες ιδέες στη συνείδηση του έθνους και του λαού που υπηρετούν. Και δεν αρκούνται στην απλή διαχείριση

της εξουσίας άνευ κάποιων ιδεών, αξιών ή στοχεύσεων, που της δίνουν νόημα και κατεύθυνση.

Ποιες είναι, λοιπόν, οι ιδέες που τώρα έχουν νόημα και αξία, μπορούν να σηματοδοτήσουν την πορεία και την εξέλιξη των πραγμάτων; Ή μήπως μετά το τέλος των μεγάλων ιδεολογικών αφηγήσεων επήλθε και η εξάντληση των ιδεών, ακόμη και των πιο ρεαλιστικών και εφικτών ιδεών; Αυτά είναι ερωτήματα, τα οποία απασχολούν κάποιους ανθρώπους που προβληματίζονται για την απάντησή τους. Γιατί, ναι μεν είναι αλήθεια ότι δεν μπορεί να υπάρξει κοινωνία που να βασίζεται «αποκλειστικά στη λογική», όπως έλεγε ο Ιταλός κοινωνιολόγος Vilfredo Pareto, αλλά ο άνθρωπος δεν μπορεί να παραιτηθεί από την προσπάθεια για τη συγκρότηση μιας στοιχειώδους κανονιστικής θεμελίωσης των πράξεών του.

Για να φέρω ένα παράδειγμα, από πολλές και αρμόδιες πλευρές ορθώνεται η προειδοποίηση ότι δεν μπορεί πλέον να υπάρξει ανάπτυξη και να διατηρηθεί αυτή μακροπρόθεσμα δίχως σεβασμό και προστασία στο περιβάλλον. Τουτέστιν, αν η όποια οικονομική

ανάπτυξη δεν είναι φιλική προς το περιβάλλον, αργά ή γρήγορα θα πάψει να είναι βιώσιμη, δηλαδή να προσφέρει κάποιο πλεόνασμα και, κυρίως, ευημερία. Ωστόσο, αυτό δεν είναι κάτι που έχει διευκρινιστεί πλήρως στη συνείδηση των πολιτών. Ίσως πολλοί εξακολουθούν να πιστεύουν πως έχουμε ακόμη το περιθώριο για την ανάπτυξη τώρα και να αφήσουμε την προστασία του περιβάλλοντος για αργότερα.

Δυστυχώς, όμως, η αλήθεια είναι διαφορετική και πρέπει να τη δούμε κατάματα. Αν η ανάπτυξη δεν είναι βιώσιμη, δεν αξίζει ο άνθρωπος να ζει σε αυτήν, τότε ποιος ο λόγος να την επιδιώξουμε;

Αυτά είναι ζητήματα που δεν έχουν ακόμη επαρκώς διευκρινιστεί στην κοινή συνείδηση. Ομως, τούτο είναι έργο-πρόκληση για την πολιτική ηγεσία του τόπου. Τα παραδείγματα είναι πολλά και αναφέρονται σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής και της δημόσιας πολιτικής.

Σε επόμενη επιφυλλίδα ίσως μας δοθεί η ευκαιρία να αναφερθούμε σε κάποια από αυτά.

* Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών



Του ΑΝΤΩΝΗ
ΜΑΚΡΥΔΗΜΗΤΡΗ*

ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΠΙΟ ΚΟΝΤΑ
ΙΡΑΝ ΚΑΙ ΙΡΑΚ

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του στο Ιράκ την Κυριακή και τη Δευτέρα ο Ιρανός πρόεδρος Μαχμούντ Αχμαντινετζάντ έκανε λόγο για αδελφικούς δεσμούς μεταξύ των δύο χωρών, ανακοίνωσε ένα δάνειο ανοικοδόμησης πολλών δισεκατομμυρίων και δήλωσε ότι οι ξένες δυνάμεις πρέπει να αποχωρήσουν από το Ιράκ αμέσως.

Ο λυσσαλέα αντιαμερικανός Αχμαντινετζάντ μόνο με μεγαλοπρέπεια και τελετές θα μπορούσε να γίνει δεκτός από τον πρόεδρο, τον πρωθυπουργό και τον υπουργό Εξωτερικών του Ιράκ, αφού οι αδέλφιοι χειρισμοί του προέδρου Μπους έχουν προσφέρει στο Ιράν μεγάλη δυνατότητα επιρροής στο Ιράκ.

Αυτό που συνδέει περισσότερο τη σιιτική και κουρδική πολιτική ηγεσία του Ιράκ με την Τεχεράνη είναι η κοινή ιστορία δοκιμασιών στα χέρια του καθεστώτος του Σαντάμ Χουσεΐν.

INTERNATIONAL
HERALD TRIBUNE

Διόδια στις πόλεις: Να τα αφορίσουμε ή μήπως να το ξανασκεφτούμε;

Πράγματι, μοιάζει απωθητική η σκέψη να πληρώνουμε διόδια κάθε φορά που μπαίνουμε στην πόλη με το αυτοκίνητό μας! Το έχουμε ακούσει κατά καιρούς ως ιδέα, ως κάτι που εφαρμόζεται σε κάποιες πόλεις του εξωτερικού και τώρα τελευταία ως ενδεχόμενο και για τις δικές μας. Επανήλθε στο προσκήνιο με το νέο χωροταξικό σχέδιο του ΥΠΕΧΩΔΕ. Κάποιοι έσπευσαν να πάρουν θέση και να καταστείλουν κάθε ανησυχία: «Δεν θα το επιτρέψουμε στην πόλη μας»!

Ωραία χαιδεύει τα αφτιά μας! Όχι άλλη οικονομική επιβάρυνση στην πολύπαθη τσέπη μας. Να συνεχίσουμε ελεύθερα να μπαίνουμε στην πόλη με τα τζιπ, να κάνουμε γύρους στα στενά, να διπλοπαρκάρουμε ή ακόμα καλύτερα να στεκόμαστε μπροστά στην πόρτα του μαγαζιού να πάρουμε αυτό που θέλουμε κ.λπ. κ.λπ.

Αν όμως συμφωνούμε με όλα αυτά, ας μην παραπονεθούμε ξανά για το ότι πόλεις όπως η Θεσσαλονίκη έχουν τη μεγαλύτερη ατμοσφαιρική ρύπανση σε αιωρούμενα σωματίδια από όλες τις ευρωπαϊκές πόλεις. Το διαβάζουμε με νούμερα, το ακούμε από τους ειδικούς επιστήμονες, το νιώθουμε κάθε μέρα οι Θεσσαλονικείς όταν κυκλοφορούμε στο κέντρο ή βλέποντας από ψηλά την πόλη να τη σκεπάζει το νέφος!

Μήπως, λοιπόν, να δούμε παραδείγματα άλλων ευρωπαϊκών πόλεων, όπου οι τοπικές αρχές τολμούν να σχεδιάζουν και να δοκιμάζουν νέα μέτρα και ιδέες πηγαίνοντας συχνά ενάντια στο θυμικό, ριψοκινδυνεύοντας, αλλά τελικά πείθοντας με τεχνοκρατικά επιχειρήματα, με στοιχεία και νούμερα;

Στη Στοκχόλμη δοκίμασαν ένα σύστημα διοδίων που το σχεδίαζαν επί 2,5 χρόνια. Η ιδέα είχε λονδρέζικες ρίζες, όπου εφαρμόζεται από το 2003, πετυχαίνοντας μείωση της κυκλοφορίας και της μόλυνσης κατά

30%. Παρ' όλα αυτά, το 2006 το 2/3 των κατοίκων της Στοκχόλμης δε συμφωνούσε με μια τέτοια πρόταση για την πόλη τους. Όταν όμως επί 6 μήνες δοκιμαστικής λειτουργίας του μέτρου είδαν την κυκλοφορία των αυτοκινήτων στο κέντρο να μειώνεται κατά 22%, το χρόνο διέλευσης κατά 30% και τη ρύπανση έως και 14%, άλλαξαν γνώμη. Σε δημοψήφισμα μετά τη δοκιμαστική εφαρμογή, το 52% είπε ναι στη μόνιμη υιοθέτηση των διοδίων! Βεβαίως, η επιβολή τους συνοδεύτηκε και από μια γενναία επένδυση 380 εκατ. ευρώ για 200 νέα λεωφορεία, 20 νέες γραμμές αστικών συγκοινωνιών και 13.500 θέσεις στάθμευσης, η οποία θα αποσβεστεί ακριβώς από αυτά τα έσοδα των διοδίων. Με ένα σμπάρο, πολλά τρυγόνια! Πώς λοιπόν οι πολίτες να μην πειστούν; Και η μετακίνησή τους βελτιώθηκε και η

υγεία τους επιβαρύνεται λιγότερο και τα χρήματα που θα δώσουν έχουν ήδη πιάσει τόπο με την ενίσχυση των αστικών συγκοινωνιών και των θέσεων στάθμευσης.

Θέλει όμως θάρρος και τόλμη για τέτοια μέτρα που αρχικά δεν είναι καθόλου δημοφιλή. Και επιπλέον, όπως αναφέραμε, θέλει και σχεδιασμό χρόνων και πιλοτική εφαρμογή μηνών και σοβαρή εκστρατεία ενημέρωσης για τον τρόπο και τους στόχους. Κι αν γίνουν όλα αυτά, τότε οι πολίτες μπορεί να αποδειχθούν περισσότερο ώριμοι και ευαίσθητοι

από όσο μπορούν να προβλέψουν όσοι σπεύδουν να αφορίσουν την επιβολή διοδίων. Αξίζει να δούμε με προσοχή τι κάνουν άλλοι και τι οφέλη αποκομίζουν. Πόλεις όπως η Θεσσαλονίκη και η Αθήνα, με τα ευρωπαϊκά αρνητικά ρεκόρ ατμοσφαιρικής ρύπανσης, θα έπρεπε να πρωτοστα-

τούν σε μελέτες, σχεδιασμό, δοκιμές αυτών και άλλων τόσων μέτρων, ώστε να αποθαρρύνεται η είσοδος των ρυπογόνων αυτοκινήτων στο κέντρο και να ενισχύονται οι φιλικές προς το περιβάλλον μετακινήσεις. Να πάρουν προτεραιότητα και να ενισχυθούν οι αστικές συγκοινωνίες, τα ποδήλατα, τα φιλοπεριβαλλοντικά και μικρής κατανάλωσης αυτοκίνητα, να αποθαρρυνθεί η κίνηση στο κέντρο τις επιβαρημένες ώρες αιχμής. Αξίζουν τον κόπο και η μελέτη και η προσπάθεια όταν κάθε μέρα ζούμε και κινούμαστε μέσα σε πόλεις-θαλάμους αερίων...

Ας μη βιαζόμαστε να απορρίψουμε ιδέες οι οποίες αλλού έφεραν σπουδαία αποτελέσματα!

I.v.gouta@hellenic-petroleum.gr,
www.lianagouta.gr

*Χημικός μηχανικός, σύμβουλος σε θέματα Ενέργειας, Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης



Της ΛΙΑΝΑΣ
ΓΟΥΤΑ*